

Predgovor

Sedemdesetletnica profesorice Vesne Požgaj Hadži je priložnost, da se poklonimo raziskovalki, mentorici in kolegici, ki je s svojo vednostjo, delom in človeško širino zaznamovala uporabno jezikoslovje v Sloveniji, na Hrvaškem, v drugih državah nekdanje Jugoslavije ter širšem mednarodnem prostoru. Njena raziskovalna radovednost, pedagoška predanost in odprtost za nove ideje so skozi desetletja ustvarjale prostor ustvarjalnega dialoga, v katerem so rasle številne generacije študentk in študentov, raziskovalk in raziskovalcev. Vesna je znala povezovati strogo znanstveno misel z živim občutkom za ljudi in njihove zgodbe, zato njeno delo presega meje disciplin in seže v samo srčiko tega, kar pomeni humanistično delovanje in ukvarjanje z jezikom, to je razvijanje občutka za osebno in družbeno odgovornost, predvsem do Drugega in Drugačnega.

Monografija *Govoriti, razumeti, delovati: vpogled v uporabno jezikoslovje* združuje prispevke njenih sodelavk in sodelavcev, kolegic in kolegov, učenk in učencev, ki vsak s svojega raziskovalnega vidika osvetljujejo vprašanja govora, učenja in poučevanja jezikov, jezikovne identitete, družbenih vidikov jezika ter kontrastivnih študij. Monografija, v kateri se srečujejo različne metodološke in teoretske usmeritve, je razdeljena v šest vsebinskih sklopov. Prvi je posvečen govoru kot temeljnemu izražanju jezikovne dejavnosti. V ospredju so fonetične in fonološke analize, ki oblikujejo govorno tekočnost in omogočajo natančnejše razumevanje mehanizmov ustne komunikacije. Drugi se usmerja v učenje in poučevanje jezika. Prispevki obravnavajo prozodične in pragmatične vidike jezikovnega učenja, vlogo čustev v jezikovni produkciji otrok, vprašanje tradicije v pedagoškem procesu ter podobe družbe in kulture v učbenikih in učnih praksah. V sklopu, ki obravnava družbeno (ne)pravičnost, je jezik prikazan kot prostor družbenih napetosti, moči in izključevanja. Analize razpirajo vprašanja jezikovne politike, manjšinskih jezikov in migracij, obenem pa se dotikajo tudi načina, kako se posamezniki skozi diskurz samoreprezentirajo in umeščajo v širši družbeni kontekst. Sklop o jezikovni identiteti se posveča odnosu govorcev do jezikovnih različic in standardov ter razkriva, kako jezik sodeluje pri oblikovanju individualne in kolektivne pripadnosti. Jezikovne prakse se v tem okviru povezujejo s političnimi, družbenimi in kulturnimi procesi ter razkrivajo dinamičen preplet vrednot, stališč in simbolnih pomenov. Vprašanje jezikovne variantnosti odpira razpravo o stilnih značilnostih, o pogovornih rabah, o večjezičnih praksah ter o vlogi prevajanja v medkulturnem prepletanju literatur. Monografijo zaokrožujejo kontrastivne raziskave, ki prinašajo primerjalne vpoglede v frazeologijo, terminologijo in kulturno

pogojenost jezikovnih izrazov. Posebej izpostavljena je vloga kontrastivne analize pri razumevanju globljih povezav med jezikom in kulturo.

Pestrost tem odseva bogastvo področij, ki so v svojem bistvu povezana z Vesnino vedoželjnostjo in njenim raziskovalnim horizontom, od prefinjene analize jezika v rabi do refleksije družbenih razsežnosti jezikovnih pojavov. Hkrati pa se prispevki med seboj povezujejo v rdečo nit, v zavedanje, da je jezikoslovje najplodnejše tam, kjer presega meje posameznega jezika, stroke ali raziskovalne paradigme.

Monografija je več kot le zbirka znanstvenih razprav, je izraz hvaležnosti in spoštovanja, pa tudi pričevanje o prijateljstvih, sodelovanju in skupnih raziskovalnih poteh. Vesnino raziskovalno delo z odprtostjo do ljudi, jezikov in kultur, njena predanost govoru, učenju in poučevanju jezikov, pa tudi drugim družbenim vprašanjem jezika, je navdihovala generacije študentk in študentov, raziskovalk in raziskovalcev. Njena sposobnost, da posluša in razume, da spodbuja in povezuje, je oblikovala okolje, v katerem se raziskovalke in raziskovalci različnih generacij in strok počutimo domače.

Draga Vesna, čestitke ob tvojem življenjskem jubileju. Lepo je deliti svet s tabo.

Tanja in Vojko